

ความเปนพลเมืองดจทลของผบรทรสถานศกษา สหวทยาเขตพระ
หญเองในสังกัดสํานักงานเขตพทที่การศกษามธยมศกษา

อุบลราชธานี อํานาจเจรญ

DIGITAL CITIZENSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN PRAYAI
KHUEANGNAI CAMPUS UNDER THE SECONDARY EDUCATION SERVICE
AREA OFFICE UBON RATCHATHANI AMNAT CHAROEN

ศุภาวทร ศรท¹, สุรางคณา มณยานน² และ สมหมาย สรอยนาคพงษ³

Supawee Sritho¹, Surangkana Manyanon² and Sommai Sroinakpong³

มหาวิทยาลัยราชธานี¹⁻³

Ratchathani University¹⁻³

E-mail: jen.7979@hotmail.com¹

ดรรบบทความ: 14 กุมภาพันธ์ 2567; แกไขบทความ: 27 เมษายน 2568; ดอรรบตีพิมพ์: 16 พฤษภาคม 2568

บทคัดย่อ

บทความวจญนถมวตุประสงคเพอ 1) ศกษาความเปนพลเมืองดจทลของผบรทรสถานศกษา สหวทยาเขตพระหญเองใน สังกัดสํานักงานเขตพทที่การศกษามธยมศกษาอุบลราชธานี อํานาจเจรญ และ 2) ศกษาขอเสนอการพฒนาความเปนพลเมืองดจทลของผบรทรสถานศกษา สหวทยาเขตพระหญเองใน สังกัดสํานักงานเขตพทที่การศกษามธยมศกษาอุบลราชธานี อํานาจเจรญ กลุมตัวอย่าง ไดแก ผบรทรสถานศกษา และครผูสอน รวมจํานวน 131 คน มผดอบแบบสอบถาม จํานวน 129 คน คดเปนรอยละ 98.47 เครื่องมือทใชในการวจญ เปนแบบสอบถามแบบมาตราสวนประมาณคา 5 ระดับ และขอคาถามปลายเปด มีคาอํานาจจําแนกเปนรายขอ ระหวาง .48 - .79 และคาความเชอมั่นเทากับ .97 สถิตทใชในการวเคราะหขอมูล ไดแกคาความถ่ คาร้อยละ คาเฉลี่ย สวนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวเคราะหเนื่อหา

ผลการวจญ พบวา

1. ความเปนพลเมืองดจทลของผบรทรสถานศกษา โดยรวมและรายดาน มีการปฏิบัติอยูในระดับมาก ดานทมคําเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การสื่อสารดจทล รองลงมาคือ การปฏิบัติตามกฎหมายทเกยวกับการสื่อสารดจทล และดานทมคําเฉลี่ยตําทที่สุด คือ การรูสิทธิและความรบผดชอบทางดจทล
2. ขอเสนอการพฒนาความเปนพลเมืองดจทลของผบรทรสถานศกษา มีขอเสนอการพัฒนาทสําคัญ ดังนี้ 1) การสื่อสารดจทล ผบรทรควรมทักษะการฟัง พูด อานเขียน เพ่อการสื่อสารทมประสิทธิภาพ มีความสามารถในการสื่อสารจูงใจผออื่นใหทำงานดว้ทกษการสื่อสารอยางชัดเจน 2)

การรู้เท่าทันดิจิทัล ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาประเมินเนื้อหาที่เข้าถึงทางดิจิทัลและแหล่งข้อมูลของสื่อดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ ภายใต้หลักคุณค่าพลเมืองประชาธิปไตย

3) การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล ผู้บริหารควรกระตุ้นให้ครู และบุคลากรทางการศึกษา แยกแยะได้ว่าข้อความและการกระทำชนิดไหน เป็นการละเมิดสิทธิผู้อื่น หรือหมิ่นประมาท และ

4) การเข้าถึงสื่อดิจิทัล ผู้บริหารควรสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงสื่อเทคโนโลยี เครื่องมือและแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

คำสำคัญ: ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา, การพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา, สหวิทยาเขตพระใหญ่เขื่องใน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

Abstract

This Article aimed 1) to study the digital citizenship of school administrators in Prayai Khueangnai Campus under the Secondary Education Service Area Office Ubon Ratchathani Amnat Charoen, and 2) to study recommendations for development of the digital citizenship of school administrators in Prayai Khueangnai Campus under the Secondary Education Service Area Office Ubon Ratchathani Amnat Charoen. The sample was 131 administrators and teachers, however returned questionnaires were 129 copies which, equaling 98.47 percent. The research tool was a five-level rating scale questionnaire and open-ended questions with discrimination values between .48-.79 and a reliability of .97. The statistics included frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The findings were as follows:

1. The digital citizenship of school administrators in total and in each aspects were at high levels, ranking as digital communication and digital law, and the lowest mean score was digital rights and responsibilities.

2. The critical recommendations to develop the digital citizenship of school administrators in the following aspects were: 1) Digital Communication: Administrators should have skills in listening, speaking, and writing to communicate efficiently and have the ability to persuade others to work by using clear communication skills. 2) Digital Literacy: administrators should encourage teachers and educational personnel to critically evaluate the contents and sources of digital

media according to the value of democratic citizenship. 3) Regarding digital rights and responsibilities: administrators should inspire teachers and educational personnel to identify messages or acts that were copyright infringement or defamation of others. and 4) Digital Access: administrators should provide students opportunities to use digital access, tools, and quality learning resources.

Keywords: Digital Citizenship of School Administrators, Development of Administrators' Digital Citizenship, Prayai Khueangnai Campus, The Secondary Education Service Area Office Ubon Ratchathani Amnat Charoen

บทนำ

ในปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากยุคเดิมไปสู่ยุคดิจิทัล และยุคหุ่นยนต์ จึงทำให้เทคโนโลยีดิจิทัลมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตและการทำงาน ภาครัฐจึงต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทของการเปลี่ยนแปลง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความตื่นตระหนกทางวัฒนธรรม เนื่องจากการเปลี่ยนผ่านเทคโนโลยี และเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม เช่น การสูญเสียความเป็นส่วนตัว ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การโจรกรรมข้อมูล การโจมตีทางไซเบอร์ เป็นต้น (สุภาพรณ อนุตรกุล, 2566: ออนไลน์) อีกทั้งยังเป็นยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคม ฐานความรู้ ซึ่งวิธีการเชิงรุกจะให้ความรู้แก่เด็ก ครู และผู้ปกครองเกี่ยวกับความรู้ดิจิทัลและความเป็นพลเมืองดิจิทัล กล่าวคือ การเป็นพลเมืองที่ดี ในโลกดิจิทัลนั่นเอง ดังนั้น ควรที่จะมีการพัฒนาบุคคลในด้านการเป็นพลเมืองดิจิทัลอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งควรที่จะเริ่มจากผู้บริหารสถานศึกษาก่อน ให้มีความเข้าใจ ประกอบกับตระหนักถึงความสำคัญเพื่อให้ผู้บริหารมีคุณลักษณะผู้บริหารในยุคดิจิทัล

การพัฒนาพลเมืองของชาติให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล ย่อมหนีไม่พ้นการพัฒนาจากภายในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นกุญแจสำคัญในการปรับเปลี่ยน ซึ่งนอกจากผู้บริหารสถานศึกษา จะมีอิทธิพลต่อการดำเนินการของสถานศึกษา สามารถที่จะบริหารจัดการทรัพยากรทางการบริหารได้อย่างเต็มที่ มีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถผลักดันการพัฒนาเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาได้ทั้งระบบ รวมถึงการพัฒนาสถานศึกษา การพัฒนาครู และการพัฒนานักเรียน ซึ่งอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญ คือ การที่ครู และนักเรียนได้เรียนรู้จากแบบอย่างที่ดีในการเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะยิ่งช่วยให้การที่จะพัฒนาพลเมืองของชาติให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัลนั้นเป็นไปได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น (ปอส โกรวิญญ์, 2560: 6) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องแสดงบทบาทในการดำเนินงานกำหนดนโยบายเพื่อสร้างความตระหนักถึงความสัมพันธ์ของเทคโนโลยีกับประเด็นความเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ให้กับบุคลากรในสถานศึกษา และผู้เรียน

สนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยออนไลน์ รู้เท่าทันสื่อข้อมูลต่าง ๆ สามารถถ่วงถ่วงความจริงที่เป็นสาระสำคัญมาถ่ายทอดให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ จึงจำเป็นต้องเตรียมพลเมืองให้พร้อมเพื่อก้าวเข้าสู่ความเป็นพลเมืองดิจิทัล นั่นเอง (Eric and Jared, 2014: 210)

ความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) เป็นความสามารถในการค้นหา เข้าถึง ใช้ งาน และสร้างข้อมูลสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง Ribble (2015: 24-54) ได้อธิบายไว้ว่า ความเป็นพลเมืองดิจิทัล บุคคลต้องเรียนรู้และควรจะทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ของเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างถูกต้อง จะต้องเป็นบุคคลที่ประพฤติปฏิบัติตนเพื่อใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและรับผิดชอบ ตระหนักถึงความปลอดภัยและไม่เกิดผลกระทบที่ร้ายแรงต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่ง Ribble เป็นต้นแบบสำหรับนักวิชาการและนักวิจัยที่นำแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล มาศึกษาเพิ่มในหลากหลายประเด็น Ribble ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความเป็นพลเมืองดิจิทัล ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเคารพตนเองและผู้อื่น เมืองค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1.1) การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท 1.2) การเข้าถึงสื่อดิจิทัล 1.3) การปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการสื่อสารดิจิทัล 2) ด้านการให้การศึกษาตนเองและผู้อื่น เมืองค์ประกอบย่อย ได้แก่ 2.1) การรู้เท่าทันดิจิทัล 2.2) การสื่อสารดิจิทัล 2.3) การทำธุรกิจผ่านสื่อดิจิทัล และ 3) ด้านการปกป้องตนเองและผู้อื่น เมืองค์ประกอบย่อย ได้แก่ 3.1) การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล 3.2) การใช้ดิจิทัลอย่างปลอดภัย 3.3) การใช้ดิจิทัลโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและพละนาถัย ทั้งนี้ ในการพัฒนาพลเมืองของชาติให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล จำเป็นต้องพัฒนาจากสถานศึกษา ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการเทคโนโลยี สามารถผลักดันการพัฒนาเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนได้ทั้งระบบ อาทิเช่น การพัฒนาครู และการพัฒนานักเรียน นอกจากนี้ ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการเป็นพลเมืองดิจิทัลให้แก่ครู และนักเรียน ซึ่งการใช้โทรศัพท์มือถือในสถานศึกษา เช่น การส่งข้อความ และการใช้สังคมออนไลน์นั้น ถูกต่อต้านโดยคณะครู และผู้บริหาร ว่าเป็นการสร้างควมรบกวนและกระตุ้นให้เกิดปัญหาเชิงพฤติกรรมแก่ผู้เรียน แต่ในความเป็นจริงแล้วนั้นเป็นเช่นนั้นหรือไม่ ซึ่งถ้าหากการใช้โทรศัพท์มือถือในสถานศึกษานั้น ถูกต่อต้านแล้ว นักเรียนก็ต้องไปใช้นอกสถานศึกษา และต้องเรียนรู้การใช้งานอุปกรณ์ต่าง ๆ จากภายนอกสถานศึกษาตนเองตามยถากรรม

สภาพการดำเนินงานของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อุบลราชธานี อำนาจเจริญ (2565: 26-67) ภาพรวมพบปัญหาที่สำคัญของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้รับผิดชอบงานความปลอดภัยของโรงเรียนยังไม่มีควมเข้าใจ และความชัดเจนในการดำเนินงานความปลอดภัย การรับมือการเปลี่ยนแปลง และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ในทุกรูปแบบ

รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรในสังกัดให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัลยังไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ครูที่ได้รับ การอบรมพัฒนาจากโครงการต่าง ๆ ไม่นำความรู้ที่ได้รับไปออกแบบการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับจัดสรรงบประมาณล่าช้า ทำให้ระยะเวลาในการดำเนินการน้อย ผู้บริหาร และครูยังไม่ให้ความสำคัญในโครงการเทคนิคการจัดการเรียนการสอนและการผลิตสื่อในยุค New Normal การจัดส่ง รายงานการติดตามประเมินผลการควบคุมภายในไม่ครบถ้วน สถานศึกษาบางแห่งไม่ดำเนินการติดตาม ประเมินผลการควบคุมภายในขาดการพัฒนาบุคลากรในสังกัดให้มีความรู้ ความเข้าใจ และรู้เท่าทันการ เปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับความต้องการ และความจำเป็นของพื้นที่ ซึ่งจากข้อมูลที่พบสะท้อนให้เห็น ถึงการบริหารจัดการสถานศึกษา ยังไม่มีบรรลุผลเท่าที่ควร หากไม่เร่งปรับปรุง พัฒนา หรือทบทวนจาก สภาพที่เกิดขึ้น อาจส่งผลเสียหลายประการต่อคุณภาพมาตรฐานของสถานศึกษา บุคลากรในองค์กร และผู้เรียน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควรแสดงความเป็นผู้นำที่มีความสามารถในการปรับตัวให้ เหมาะสมกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสภาวะสังคมยุคดิจิทัล เน้นกระบวนการสร้าง วัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล พัฒนาทุกคนในองค์กรให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัลอย่างเป็น รูปธรรม เพื่อให้ทุกคนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและรูปแบบจากวิถีที่เคยปฏิบัติกันมาในองค์กร

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหาร สถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ซึ่งคาดหวังว่าผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ใช้เป็นแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมือง ดิจิทัลของบุคลากรในสถานศึกษา ให้สามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างถูกต้อง เหมาะสม และ ปลอดภัย และผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำผลการวิจัยที่ได้จากข้อเสนอแนะไปปรับใช้กับตนเอง เพื่อให้เป็นต้นแบบที่ดีในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นในการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อให้ครูเห็นคุณค่าและสามารถที่จะ นำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สห วิทยาเขตพระใหญ่เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน สห วิทยาเขตพระใหญ่เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

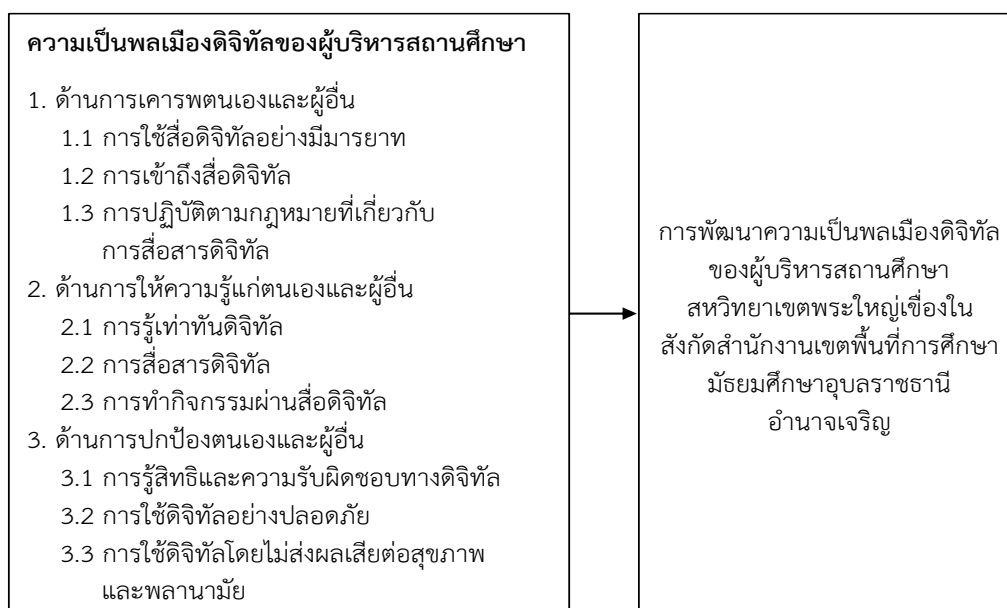
มีจำนวน 6 โรงเรียน มีประชากรรวมทั้งสิ้น จำนวน 182 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน และครูผู้สอน จำนวน 169 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน ใช้ประชากรทั้งหมด และครูผู้สอน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970: 608-609) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 118 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ตามโรงเรียน รวมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 131 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่ เชียงใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยใช้กรอบแนวคิดความเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ของ Ribble (2015: 24-54) ดังภาพที่ 1

ตัวแปรที่ศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากภาพที่ 1 กรอบแนวคิดความเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ของ Ribble (2015: 24-54) ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเคารพตนเองและผู้อื่น มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1.1) การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท 1.2) การเข้าถึงสื่อดิจิทัล 1.3) การปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารดิจิทัล 2) ด้านการให้ความรู้แก่ตนเองและผู้อื่น มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ 2.1) การรู้เท่าทันดิจิทัล 2.2) การสื่อสารดิจิทัล 2.3) การทำกิจกรรมผ่านสื่อดิจิทัล และ 3) ด้านการปกป้องตนเองและผู้อื่น มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ 3.1) การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล 3.2) การใช้ดิจิทัลอย่างปลอดภัย 3.3) การใช้ดิจิทัลโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและพลานามัย โดยศึกษาความเป็นพลเมือง

ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ และศึกษาข้อเสนอการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

3. เครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถาม ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่งงาน วุฒิการศึกษา และโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน เป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert มีข้อคำถามทั้งหมด 45 ข้อ และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เป็นข้อคำถามปลายเปิด จำนวน 9 ข้อ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) จำนวน 3 ท่าน พบว่า แบบสอบถาม ทั้ง 3 ตอน มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ จึงนำไปใช้ได้ทุกข้อ และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ด้วยการหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (r) โดยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation) โดยใช้สูตรของ Pearson และหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach พบว่าแบบสอบถาม มีค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (r) ระหว่าง .48 - .79 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .97

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลจากข้อคำถามปลายเปิด วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ นำเสนอดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชิงใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
	ด้านการเคารพตนเองและผู้อื่น	4.33	.21	มาก
1.	การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท	4.37	.27	มาก
2.	การเข้าถึงสื่อดิจิทัล	4.19	.37	มาก
3.	การปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการสื่อสารดิจิทัล	4.44	.31	มาก
	ด้านการให้ความรู้แก่ตนเองและผู้อื่น	4.37	.18	มาก
4.	การรู้เท่าทันดิจิทัล	4.33	.29	มาก
5.	การสื่อสารดิจิทัล	4.49	.30	มาก
6.	การทำกิจกรรมผ่านสื่อดิจิทัล	4.29	.28	มาก
	ด้านการปกป้องตนเองและผู้อื่น	4.15	.21	มาก
7.	การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล	3.98	.35	มาก
8.	การใช้ดิจิทัลอย่างปลอดภัย	4.22	.37	มาก
9.	การใช้ดิจิทัลโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและพลานามัย	4.26	.46	มาก
	รวม	4.29	.14	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชิงใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) การสื่อสารดิจิทัล 2) การปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการสื่อสารดิจิทัล 3) การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท 4) การรู้เท่าทันดิจิทัล 5) การทำกิจกรรมผ่านสื่อดิจิทัล 6) การใช้ดิจิทัลโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและพลานามัย 7) การใช้ดิจิทัลอย่างปลอดภัย 8) การเข้าถึงสื่อดิจิทัล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 9) การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล

2. ข้อเสนอการพัฒนความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชิงใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ข้อเสนอการพัฒนาคาเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระ
ใหญ่เชียงโน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

ข้อเสนอการพัฒนาคาเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชียงโน ใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ	ความถี่
ด้านการเคารพตนเองและผู้อื่น	
<u>การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท</u>	
ผู้บริหารควรปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงานอย่างได้ เหมาะสมเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับบุคลากร	52
<u>การเข้าถึงสื่อดิจิทัล</u>	
ผู้บริหารควรสร้างโอกาสให้นักเรียนได้เข้าถึงสื่อเทคโนโลยี เครื่องมือและแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ	63
<u>การปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการสื่อสารดิจิทัล</u>	
ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนในทุกรายวิชา บูรณาการการเสริมสร้างให้นักเรียนใช้เทคโนโลยี อย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตามกฎหมาย	56
ด้านการให้ความรู้แก่ตนเองและผู้อื่น	
<u>การรู้เท่าทันดิจิทัล</u>	
ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาประเมินเนื้อหาที่เข้าถึงทางดิจิทัลและแหล่งข้อมูล ของสื่อดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ ภายใต้อัฒลักษณ์ค่าพลเมืองประชาธิปไตย	72
<u>การสื่อสารดิจิทัล</u>	
ผู้บริหารควรมีทักษะการฟัง พูด อ่านเขียน เพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการ สื่อสารจูงใจผู้อื่นให้ทำงานด้วยทักษะการสื่อสารอย่างชัดเจน	77
<u>การทำกิจกรรมผ่านสื่อดิจิทัล</u>	
ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการสร้างความเคลื่อนไหวในบล็อกอย่างสม่ำเสมอ และการสร้าง เนื้อหาที่น่าสนใจ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญเพื่อกระตุ้นให้ทุกคนในองค์กรสามารถทำกิจกรรมผ่าน สื่อดิจิทัล	53
ด้านการปกป้องตนเองและผู้อื่น	
<u>การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล</u>	
ผู้บริหารควรกระตุ้นให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาแยกแยะได้ว่าข้อความ และการกระทำชนิด ไหน เป็นการละเมิดสิทธิผู้อื่น หรือหมิ่นประมาท	69
<u>การใช้ดิจิทัลอย่างปลอดภัย</u>	
ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายของสถานศึกษาในการพัฒนาคาเป็นพลเมืองดิจิทัล โดยมุ่งเน้น ความปลอดภัยทางดิจิทัล เป็นนโยบายที่ต้องเร่งดำเนินการ	56

การใช้ดิจิทัลโดยไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพและพละนามัย	
ผู้บริหารควรหมั่นสังเกตพฤติกรรมของครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนว่ามีอาการเบื้องต้นที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ทั้งสุขภาพกาย และสุขภาพจิตอันเป็นผลเนื่องมาจากการใช้คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ต และสื่อดิจิทัลต่าง ๆ หรือไม่	41

จากตารางที่ 2 พบว่า ข้อเสนอการพัฒนาคำเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ 4 ประการแรก เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ดังต่อไปนี้ 1) การสื่อสารดิจิทัล ผู้บริหารควรมีทักษะการฟัง พูด อ่านเขียน เพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการสื่อสารจูงใจผู้อื่นให้ทำงานด้วยทักษะการสื่อสารอย่างชัดเจน (ความถี่ 77) 2) การรู้เท่าทันดิจิทัล ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาประเมินเนื้อหาที่เข้าถึงทางดิจิทัลและแหล่งข้อมูลของสื่อดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ ภายใต้หลักคุณค่าพลเมืองประชาธิปไตย (ความถี่ 72) 3) การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล ผู้บริหารควรกระตุ้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาแยกแยะได้ว่าข้อความและการกระทำชนิดไหน เป็นการละเมิดสิทธิผู้อื่นหรือหมิ่นประมาท (ความถี่ 69) และ 4) การเข้าถึงสื่อดิจิทัล ผู้บริหารควรสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงสื่อเทคโนโลยี เครื่องมือและแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ (ความถี่ 63)

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลในประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) การสื่อสารดิจิทัล 2) การปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการสื่อสารดิจิทัล 3) การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท 4) การรู้เท่าทันดิจิทัล 5) การทำกิจกรรมผ่านสื่อดิจิทัล 6) การใช้ดิจิทัลโดยไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพและพละนามัย 7) การใช้ดิจิทัลอย่างปลอดภัย 8) การเข้าถึงสื่อดิจิทัล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 9) การรู้สิทธิ และความรับผิดชอบทางดิจิทัล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสม และมีความรับผิดชอบต่อการใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม ใช้ในลักษณะที่เกิดประโยชน์ ปลอดภัยทั้งต่อตนเอง และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่ร้ายแรงต่อผู้อื่น รวมทั้งเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารในยุคดิจิทัลเป็นการสื่อสารที่ไร้พรมแดน ทุกคนที่ใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตบนโลกใบนี้ ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ อายุ ภาษา และวัฒนธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีความรับผิดชอบ มีจริยธรรม มีวิจารณญาณที่เหมาะสม เห็นอกเห็นใจและเคารพผู้อื่น มีส่วนร่วมและมุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคม ทั้งนี้จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า การรู้สิทธิ และความรับผิดชอบทางดิจิทัล เป็นประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนัก

และใหความสาคัญในเรื่องนั โดยผูบริหารสถานศกษา ควรสงเสริมใหทุกคนในองคการใชสิทธิ เสรีภาพ ททไมขัดตอกฎหมาย จรยธรรม ศลธรรม ของสงคม และไมสร้างความเสยหายแกผูอื่น และควรสงเสริม ใหทุกคนในองคการตระหนักถึงผลกระทบทเกิดจากการกระทำและทางกฎหมาย ดวการใช้สิทธิ เสรีภาพอย่างถูกต้อง เพื่อทาใหการอยู่ร่วมกันในสงคมเดียวกัน และเกิดความสุข อาจดวเหตุผล นัททาใหผูบริหารสถานศกษา และครูผูสอน ทปฏบัตงานในโรงเรียน สหวิทยาเขตพระใหญ่เชองใน สังกัดสำนักงานเขตพททที่การศกษามัธยมศกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ มีความคิดเห็นตอความเป็น พลเมืองดิจิทัลของผูบริหารสถานศกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชองใน สังกัดสำนักงานเขตพททที่ การศกษามัธยมศกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซงสอดคล้องกับแนวคิดของ International Society for Technology in Education (2009: 1-2) ทไดเสนอไวว่า การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ผูบริหารสถานศกษาตองเป็นแบบอย่างทดีและสงเสริมให เกิดความตระหนักในประเด็นทางสงคม จรยธรรม และกฎหมาย ตลอดจนความรับผิดชอบในสิ่งท เกี่ยวข้องเพื่อวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมของสงคมดิจิทัล โดยควรสร้างความมั่นใจตอการเข้าถึง เครื่องมือดิจิทัล และแหล่งข้อมูลได้อย่างเหมาะสมและ เสมอภาค ตอบสนองตอความต้องการของ ผูเรียนทุกคน ควรสงเสริม เป็นแบบอย่างและกำหนดนโยบายด้านความปลอดภัย การปฏิบัติตาม กฎหมายและจรยธรรมสำหรับการเข้าถึงและใชข้อมูลสารสนเทศทางดิจิทัลและเทคโนโลยีควรสงเสริม และเป็นแบบอย่างในการรับผิดชอบต่อปฏิกิริยาทางสงคมทเกิดจากการใช้เทคโนโลยีและข้อมูล สารสนเทศ และควรเป็นแบบอย่างและอำนวยความสะดวกในการพัฒนาความเข้าใจทางวัฒนธรรม และ ความเกี่ยวโยงในประเด็นปัญหาต่าง ๆ ระดับโลกผ่านการใช้เครื่องมือสื่อสารร่วมสมัยและการ ท่างานร่วมกัน ซงสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บังอร ปสมะริสสา และ ศิริพงษ์ เสาภายน (2564: 22) ทได้วิจัยเรื่อง ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผูบริหารสถานศกษา สหวิทยาเขตปยมิตร สังกัด สำนักงานเขตพททที่การศกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่ ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของ ผูบริหารสถานศกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ข้อเสนอการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผูบริหารสถานศกษา อภิปรายเป็น รายด้าน ดังนี้

2.1 การสื่อสารดิจิทัล มีข้อเสนอการพัฒนา ดังนี้ ผูบริหารควรมิทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน เพื่อการสื่อสารทมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการสื่อสารจูงใจผูอื่นใหทำงานดวทักษะการ สื่อสารอย่างชัดเจน ผูบริหารควรสามารถรับสงข่าวสารและแสดงความคิดเห็นในโลกออนไลน์อย่างมี วิจารณญาณ รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง และผูบริหารควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการ ติดตอสื่อสาร แบ่งปันข้อมูลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ดวเทคโนโลยีดิจิทัลผ่านทางอีเมล เว็บบอร์ดของ โรงเรียน หรือสื่อสงคมออนไลน์ และยงสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรยุทธ วิลามาศ (2563: 93) ทได้ วิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศกษา จังหวัด

สระบุรี ผลการวิจัยพบว่า มีข้อเสนอแนะในการเป็นพลเมืองดิจิทัลด้านการสื่อสารกับผู้อื่น ครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรทำความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงาน การเรียนรู้ การถ่ายทอด เช่น ส่งข้อความ/ภาพผ่านสื่อดิจิทัล แบ่งปันสารสนเทศดิจิทัลให้กับคนอื่น เช่น ส่งข้อความ/ภาพผ่านสื่อดิจิทัล และสร้างเครือข่ายแบ่งปันข้อมูลสารสนเทศผ่านสื่อดิจิทัล เช่น การสื่อสารทางสังคมออนไลน์ในกลุ่มบน Facebook, แพร่อินเทอร์เน็ตใช้ผ่านโทรศัพท์มือถือ การแสดงความเห็น กด Like กด Share ใน Facebook และการเขียนแสดงความคิดเห็น

2.2 การรู้เท่าทันดิจิทัล มีข้อเสนอการพัฒนา ดังนี้ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาประเมินเนื้อหาที่เข้าถึงทางดิจิทัลและแหล่งข้อมูลของสื่อดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ ภายใต้หลักคุณค่าพลเมืองประชาธิปไตย ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนตระหนักรู้เท่าทันเนื้อหาที่พบในโลกออนไลน์ นำมาประเมินความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ และผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นเรื่องการรับรู้กฎหมาย และการหาทางแก้ไขเมื่อพบกับปัญหาทางภัยคุกคาม และเพิ่มเรื่องกฎหมายที่สามารถปรับใช้ในชีวิตประจำวันให้กับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชีววรรณ สุวานิช (2563: 199) ที่ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารการจัดการกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า มีข้อเสนอแนะเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัล คือ ผู้บริหารควรมีความรู้ความเข้าใจด้านดิจิทัล สามารถที่จะมอบหมายงานครูได้ ตรวจสอบ ประเมินผลงานที่ครูทำได้ นอกจากนี้บุคลากรที่ปฏิบัติงานควรมีความรู้ ความรู้ความสามารถ เป็นหน้าที่ที่ผู้บริหารต้องเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากร พัฒนาบุคลากร โดยอาจจัดหาวิทยากร/ผู้เชี่ยวชาญมาแนะนำช่วยพัฒนาครู นอกจากนี้ผู้บริหารควรมีความเป็นผู้นำในการมองการณ์ไกลสร้างสภาพแวดล้อมให้มีความเป็นดิจิทัล เช่น การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนดิจิทัล ขยายเครือข่ายความร่วมมือจากภายในสถานศึกษาสู่ผู้ปกครอง เป็นต้น

2.3 การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล มีข้อเสนอการพัฒนา ดังนี้ ผู้บริหารควรกระตุ้นให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาแยกแยะได้ว่าข้อความและการกระทำชนิดไหน เป็นการละเมิดสิทธิผู้อื่น หรือหมิ่นประมาท ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนไม่สร้างความเดือดร้อน ข้ำเติม และตัดสินผู้อื่น จากข้อมูลที่พบในโลกออนไลน์ และผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนรู้ถึงคุณค่าและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และตระหนักถึงผลกระทบทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่เกิดจากการใช้อินเทอร์เน็ต ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อพัชชา ช้างขวัญยืน และคณะ (2564: 462) ที่ได้วิจัยเรื่อง การจัดการเรียนเชิงรุกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลและปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล โดยเน้นถึงความสำคัญกับการเตรียมผู้สอนและผู้เรียนให้มีความพร้อมสู่โลก

สากล กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน โดยใช้อินเทอร์เน็ตเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตอย่างเหมาะสม ซึ่งจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสะท้อนคิด อาจเป็นการนำเนื้อหาข่าวจากในอินเทอร์เน็ตมาพูดคุยวิพากษ์วิจารณ์ร่วมกับผู้เรียน เพื่อชี้ให้ผู้เรียนเห็นข้อเท็จจริง สามารถคิดวิเคราะห์ แยกแยะเรื่องจริงหรือเรื่องเท็จได้ และรู้จักแสดงความคิดเห็นอย่างเหมาะสมมีมารยาท

2.4 การเข้าถึงสื่อดิจิทัล มีข้อเสนอการพัฒนา ดังนี้ ผู้บริหารควรสร้างโอกาสให้นักเรียนได้เข้าถึงสื่อเทคโนโลยี เครื่องมือและแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ผู้บริหารควรเป็นต้นแบบการเป็นผู้นำการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร การใช้แอปพลิเคชันที่สนับสนุน การดำเนินงาน และผู้บริหารควรติดตั้งอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ภายในสถานศึกษา เพื่อให้ทุกคนในองค์กร ตลอดจนผู้รับบริการสามารถสืบค้นข้อมูลบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพิชญ์พิมล สุนทวงค์ (2565: 123-124) ที่ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า มีข้อเสนอแนะในการเข้าถึงสื่อดิจิทัล คือ ผู้บริหารควรจัดโครงการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงของดิจิทัล เพื่อให้ครูสามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนการสอนได้หาแหล่งข้อมูลเพื่อพัฒนาให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในดิจิทัล เพื่อให้ครูเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงบนโลกดิจิทัล และนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในสถานศึกษา รวมไปถึงนำดิจิทัลเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน ควรจัดหาแหล่งข้อมูลที่ดี และเชื่อถือได้ เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของครู เช่น วิทยุวิทยากรที่เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ หรือจัดสัมมนาศึกษาดูงาน เพื่อให้เห็นมุมมองที่หลากหลาย และควรส่งเสริมให้ครูเข้าใจและสามารถนำดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาการทำงานและการจัดการเรียนการสอน ควรสนับสนุนให้มีการแบ่งปันและส่งเสริมให้เพื่อนร่วมงานได้เข้าใจในการใช้ดิจิทัล

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสื่อสารดิจิทัล รองลงมาคือ การปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารดิจิทัล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล
2. ข้อเสนอการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มีข้อเสนอการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้ 1) การสื่อสารดิจิทัล ผู้บริหารควรมีทักษะการฟัง พูด อ่านเขียน เพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการสื่อสารจูงใจผู้อื่นให้ทำงานด้วยทักษะการสื่อสารอย่างชัดเจน 2) การรู้เท่าทันดิจิทัล ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาประเมินเนื้อหาที่เข้าถึงทางดิจิทัล และแหล่งข้อมูลของสื่อดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ ภายใต้หลักคุณค่าพลเมืองประชาธิปไตย 3) การรู้สิทธิ

และความรับผิดชอบทางดิจิทัล ผู้บริหารควรกระตุ้นให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาแยกแยะได้ว่า ข้อความและการกระทำชนิดไหน เป็นการละเมิดสิทธิผู้อื่น หรือหมิ่นประมาท และ 4) การเข้าถึงสื่อดิจิทัล ผู้บริหารควรสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงสื่อเทคโนโลยี เครื่องมือและแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

จากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชิงใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อุบลราชธานี อำนาจเจริญ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชิงใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

จากภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระใหญ่เชิงใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ มีข้อเสนอการพัฒนาที่สำคัญ ที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การของตนเอง มีดังต่อไปนี้

1. **การสื่อสารดิจิทัล** ผู้บริหารควรมีทักษะการฟัง พูด อ่านเขียน เพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการสื่อสารจูงใจผู้อื่นให้ทำงานด้วยทักษะการสื่อสารอย่างชัดเจน
2. **การรู้เท่าทันดิจิทัล** ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาประเมินเนื้อหาที่เข้าถึงทางดิจิทัลและแหล่งข้อมูลของสื่อดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ ภายใต้หลักคุณค่าพลเมืองประชาธิปไตย

3. การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล ผู้บริหารควรกระตุ้นให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาแยกแยะได้ว่าข้อความและการกระทำชนิดไหน เป็นการละเมิดสิทธิผู้อื่น หรือหมิ่นประมาท

4. การเข้าถึงสื่อดิจิทัล ผู้บริหารควรสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงสื่อเทคโนโลยี เครื่องมือและแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลสารสนเทศในการจัดอบรมสร้างความตระหนักให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัล เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัลสูงขึ้น

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สามารถใช้ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัล โดยกำหนดเป็นกลยุทธ์การพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของโรงเรียนมัธยมศึกษา ไปปรับใช้ตามความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ควรเป็นแกนหลักในการสนับสนุนให้โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี อำนาจเจริญ พัฒนาผู้บริหารโรงเรียนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัลในด้านด้านการเคารพตนเองและผู้อื่น ด้านการให้ความรู้แก่ตนเองและผู้อื่น และด้านการปกป้องตนเองและผู้อื่น

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1 การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตนในการใช้สื่อดิจิทัลในที่สาธารณะได้อย่างเหมาะสม เช่น ไม่รับสายเรียกเข้าระหว่างการสนทนาต่อหน้ากับผู้อื่น การไม่ส่งข้อความ และการใช้สังคมออนไลน์ระหว่างการสนทนาต่อหน้ากับผู้อื่น การปิดเสียงสื่อดิจิทัล ขณะอยู่ในห้องสมุด ห้องประชุม หรือสถานที่อบรม

2.2 การเข้าถึงสื่อดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดหาเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยมาใช้ในการพัฒนา ปรับปรุงการสอน และใช้ในการทำงาน เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงสื่อดิจิทัลมากยิ่งขึ้น

2.3 การปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการสื่อสารดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดหาวิทยากร หรือผู้มีความรู้เรื่องการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการสื่อสารดิจิทัล มาสอนงาน เพื่อให้ทุกคนในองค์กรมีความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านการเคารพตนเองและผู้อื่นมากขึ้น

2.4 การรู้เท่าทันดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความเข้าใจสารสนเทศและสื่อในยุคดิจิทัล เพื่อที่สามารถระบุข้อมูลที่ต้องการหาข้อมูลนั้น รวมทั้งประเมินประโยชน์ ความเกี่ยวข้อง ความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือของข้อมูลนั้นจากแหล่งต่าง ๆ

2.5 การสื่อสารดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ทุกคนในองค์กรสามารถแยกแยะสารสนเทศดิจิทัลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเพื่อใช้ในการสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง

2.6 การทำกิจกรรมผ่านสื่อดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนการจัดการความรู้ โดยจัดหาเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาจัดเก็บ และแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องการทำกิจกรรมผ่านสื่อดิจิทัล

2.7 การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ทุกคนในองค์กรใช้สิทธิ เสรีภาพที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย จริยธรรม ศีลธรรม ของสังคม และไม่สร้างความเสียหายแก่ผู้อื่น

2.8 การใช้ดิจิทัลอย่างปลอดภัย ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ทุกคนในองค์กรสามารถซื้อ-ขายธุรกิจผ่านสื่อดิจิทัล เช่น ซื้อ-ขาย สินค้าออนไลน์อย่างปลอดภัย

2.9 การใช้ดิจิทัลโดยไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพและพลานามัย ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ทุกคนในองค์กรรู้จักการใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อดิจิทัล เพื่อป้องกัน หลีกเลี่ยง ลดผลกระทบ ตลอดจนถึงวิธีการรักษาเบื้องต้น ทั้งต่อตัวเอง และคนใกล้ตัว เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุขในยุคดิจิทัลได้

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เขิงคุณภาพ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาได้ตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง

3.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อควรศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เพื่อให้เกิดแนวทางการบริหารที่ดีและในการนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดการบริหารที่มีประสิทธิภาพ

3.3 ควรศึกษาการพัฒนาโมเดลส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เพื่อวางกรอบหรือกำหนดช่วงเวลาในการพัฒนาระยะสั้น

เอกสารอ้างอิง

- จิรวรรณ สุวานิช. (2563). “รูปแบบการบริหารการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร”. *วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- บังอร ปัสมะริสสา และ ศิริพงษ์ เสาภายน. (2564). “ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4”. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 6(3): 16-29.
- ปอส์ ไกรวิญญู. (2560). “กลยุทธ์การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล”. *วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชญ์พิมล สุนทวงศ์. (2565). “แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม”. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วรยุทธ วิลามาต. (2563). “ความต้องการจำเป็นในการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี”. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ. (2565). *รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. อุบลราชธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ.
- สุภาพรรณ อนุตรกุล. (2566). *ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital literacy)*. สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2566, จาก <https://erp.mju.ac.th/articleDetail.aspx?qid=1246>
- อพัชา ช้างขวัญยืน, รุจโรจน์ แก้วอุไร, วินัย วงษ์ไทย และ เอื้อมพร หลินเจริญ. (2564). “การจัดการเรียนเชิงรุกเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัล”. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 23(3): 452-465.
- Eric, S., and Jared, C. (2014). *The new digital age: reshaping the future of people, nations and business*. London: John Murray.
- International Society for Technology in Education. (2009). *National educational technology standard for administrators*. International Society for Technology Education.

- Krejcie, R. V., and Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.
- Ribble, M. (2015). *Digital citizenship in schools: nine elements all student should know*. 3rd ed. International Society for Technology in Education.